

Estetika osvícenství

Osvícenství - vznik v 18. století

- **Hlavní znaky**
- 1. Kritický duch
- 2. Důraz na pravdivé poznání světa
- 3. Věda je hlavním nástrojem poznání
- 4. Řízení společnosti za pomoci rozumu
- 5. Myšlenka pokroku lidské civilizace

Francie

- autoři ve Francii se soustředí zejména na otázky vkusu a teorie umění
- rozmanitost estetických názorů
- myšlenky o estetice předkládány nesystematicky

Denis Diderot

- důraz na cit, živelnost, spontánnost
- odvrací se od klasicistní estetiky
- umělecké dílo by mělo co nejvíce napodobovat život
- klíčová role asociací ve vnímání umění -
ústřední role subjektu
- krása je systém vztahů - různé části
uměleckého objektu uvádíme do
vzájemných vztahů

Jean-Baptiste Dubois

- <https://www.youtube.com/watch?v=qTj8UIZSsCQ>
- dílo: Kritické úvahy o poezii a malířství
- umění by mělo lidem poskytnout náhradní vzrušení, zábavu a napětí
- nejdůležitějším kritériem umění je zábavnost - býčí zápasy, cirkus, gladiátorské zápasy
- v estetickém vnímání je nejdůležitější cit

Jean Jacques Rousseau

- ústřední teze - věda a umění kazí morálku
- čím více je kultury a vědění tím více civilizace upadá
- víra v nezkaženého divocha - návrat k přírodě
- umění by mělo být jednoduché, citové

Německo

- vznik estetiky jako samostatné disciplíny
- první osobnosti zaměřující se výhradně na výzkum estetiky
- Alexander Gottlieb Baumgarten – zakladatel estetiky - estetika a umění tvoří samostatnou a rovnocennou oblast poznání - dílo: Aesthetica (1758)
- estetika = citové poznání
- přírodní vědy = rozumové poznání

Johann Joachim Winckelmann

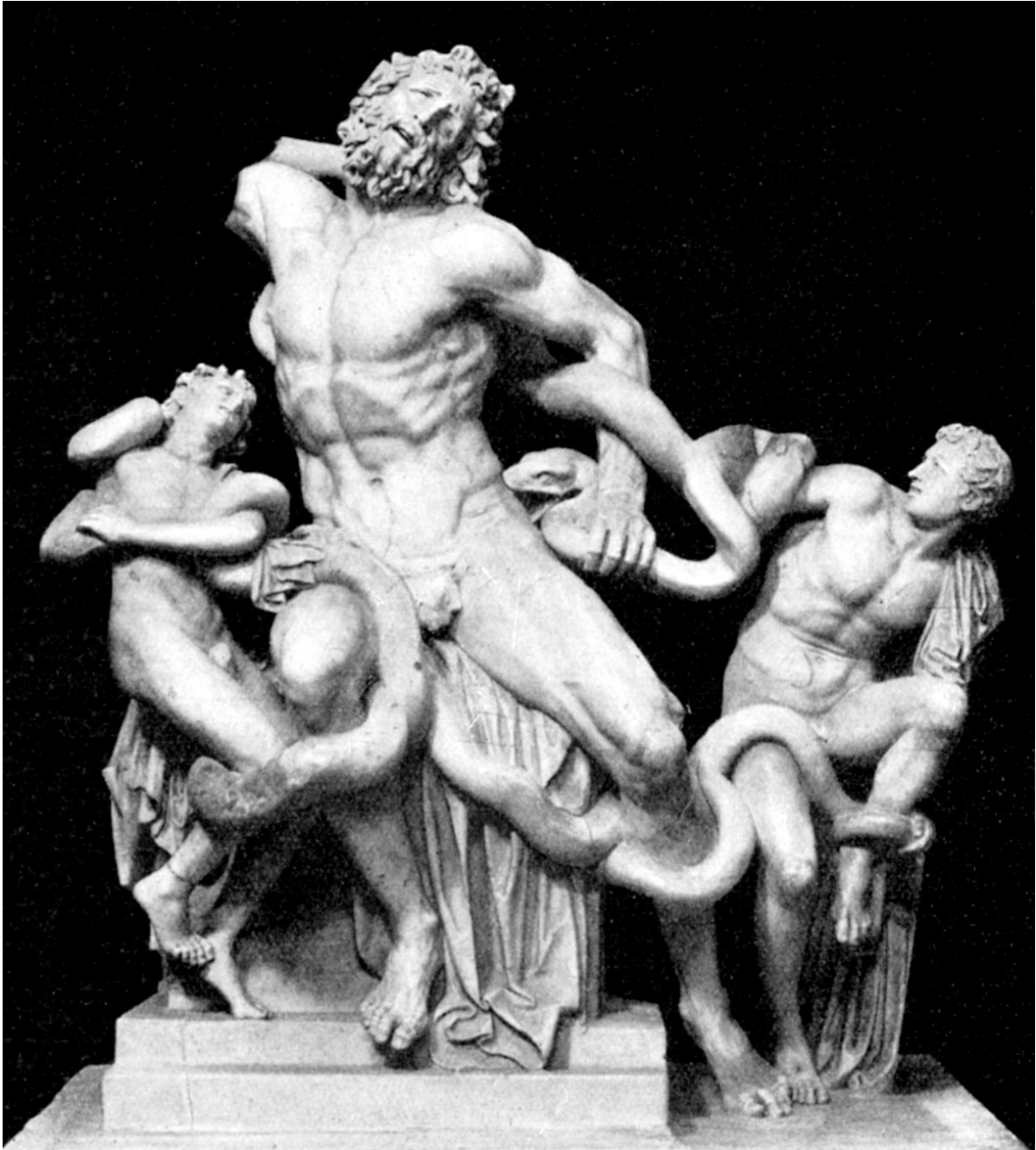
- hlavní pojem jeho teorie estetiky: estetický ideál, směřování všech umělců k ideálnímu vzoru, k nejvyšší možné kráse
- požadavek idealizace uměleckého díla
- nejvyšší krása pochází od Boha
- Myšlenky o napodobování řeckých děl v malířství a sochařství (1755) - prvenství řeckého umění
- vrcholná krása v umění - řecké sochy - největší přiblížení estetickému ideálu

Gotthold Ephraim Lessing

- Rozlišoval jednotlivé umělecké druhy a zabýval se jejich možnostmi a odlišnostmi
- teorie dramatu - výklad Aristotelovy teorie katarze - divadelní drama může formovat diváka třemi odlišnými způsoby
  - a) zbavuje se afektů
  - b) probouzí je v sobě
  - c) otužuje se vůči nim
- v opozici proti Winckelmannovým názorům - spor o interpretaci díla Láokoón

Velká Británie

- hlavní rysy britské estetiky 18. století
  1. estetický prožitek je specifický
  2. snaha najít odpověď na otázku: Jak vzniká pocit estetické libosti?
  3. rozvíjení různých estetických kategorií – např. vznešeno
  4. kult přírody
  5. zaměření na otázky vkusu a etik

Anthony Ashley Cooper, lord of Shaftesbury

- pojem vnitřní harmonie - klíčovou roli v jejím utváření hraje estetika
- oceňuje volnou přírodu - učinil z krajiny estetický objekt
- jedním z inspirátorů anglického parku - nápodoba volné přírody

© www.all-free-photos.com

Edmund Burke

- zcela odmítnul tradiční spojování krásy se symetrií a proporcionalitou
- líbí se nám i nesymetrické objekty - naše zkušenost s přírodou
- rozpracoval kategorii vznešena - psychologické vysvětlení
- estetické pocity krásy a vznešenosti odvozeny od dvou základních lidských pudů - pohlavní, sebezáchovný
- pud pohlavní spojen s krásou sebezáchovný spojen se vznešeností
- <https://www.youtube.com/watch?v=W9Tdw5nG4dQ>

